

وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا

پیش‌درآمدی در الزامات فرهنگی پیشگیری و کنترل بحران‌های سلامت جامعه An Introduction to the Cultural Requirements of Prevention and Control of Community Health Crises

جامعه در ید قدرت و مرهون مسئولیت‌شناسی و پاسخگویی شفاف آن‌ها است.

۴. **حق عمومی در حوزه فرهنگ و سواد سلامت،** متعلق به آحاد مردم است که در صورت عدم احقاق آن، قربانیان مظلوم و محتوم بلایای آینده از میان آن‌ها خواهند بود.

۵. **راهبرد نافذ در فرهنگ‌سازی معتبر سلامت در بلایا، عبرت‌آموزی از حوادث و بلایای قبلی است،** که طی آن‌ها غفلت تاریخی و ناروا از اصول و الزامات چهارگانه فوق‌الاشاره، متأسفانه موجبات مرگبارترین رویدادهای قابل پیشگیری در جامعه عزیزمان و مرگ مظلومانه هزاران انسان بی‌گناه و رنج و معلولیت ده‌ها هزار قربانی ستم‌دیده دیگر را فراهم ساخت و رقم زد.

۶. **بهره‌گیری از تجارب معتبر و مبتنی بر شواهد بشری از الزامات راهبردی دیگر است** که معادل یا پیش از درس‌آموزی از حوادث گذشته داخلی، ارزشمند است. بهره‌برداری و درس‌آموزی از دستاوردهای معتبر بشری و بین‌المللی در حوزه‌های علمی، حرفه‌ای، فرهنگ و فرهنگ‌سازی سلامت در بلایا و سایر عرصه‌های مورد نیاز جامعه است، که بر اساس آموزه‌های دین مبین اسلام، واجب و ترک آن حرام است.

۷. **ترویج دستاوردهای فرهنگی و تجارب علمی ارزشمند نظام سلامت در کنترل عوارض و خسارت‌های جانی و فجایع تحمیلی دشمنان در دوران دفاع مقدس،** از ضروری‌ترین الزامات حوزه فرهنگستان و فرهنگ‌سازی سلامت است که پرافتخارترین و درس‌آموزترین تجربه بشری در تاریخ معاصر در حوزه سلامت است.

۸. **از زیباترین و پربارترین مصادیق فرهنگ سلامت در بلایای طبیعی،** مشارکت ایثارگرانه و انسان‌دوستانه مدافعان سلامت در همه‌گیری کرونا در سال‌های اخیر است، که از ظرفیت والای فرهنگ‌سازی و علمی برخوردار است.

۹. **از نافذترین الگوهای سلامت در میادین خدمت،** تعالی، حق‌طلبی، مقاومت و ایثارگری، همانا شهیدان سرفراز و خداجویان میادین عزت و افتخار سلامت، هستند. از امدادگران مظلوم و رانندگان بی‌دفاع آمبولانس میادین نبرد تا پزشک‌یاران،

سلامت و دین‌های الهی و نعمتی مجهول و حقی عمومی است، که تأمین، نگهداشت و ارتقای آن وظیفه خطیر نظام سلامت، به نمایندگی از حکومت است. این نعمت پیوستگی همه‌جانبه‌ای با نعمت مجهول دیگر یعنی امنیت دارد. در معارف اسلامی، سلامت از ارکان ایمان و لازمه تعالی بشمار می‌رود. این نعمت زیبای الهی در صحنه‌های واقعی زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی، در معرض آفت‌ها و تهدیدهای مهم و ویرانگری قرار دارد. شناسایی این آفت‌ها و تهدیدها و پیش‌بینی دقیق وقوع آن‌ها در آینده، اصلی حیاتی، در مدیریت بحران‌های سلامت بشمار می‌رود. رویکرد آینده‌نگرانه به حوادث آینده و اقدامات پیشگیرانه و اتخاذ تدابیر لازم هوشمندانه، موجبات جلوگیری از وقوع و کاهش مخاطرات و جبران عوارض احتمالی حاصله را فراهم خواهد ساخت. غفلت از این اصل نیز حیات و سلامت خیل عظیمی از انسان‌های سالم امروز را، در آینده، در معرض مخاطرات جدی قرار خواهد داد.

از ابعاد غفلت‌شده و فضیلت‌های فراموش‌شده مدیریت بحران‌های سلامت، ارکان فرهنگی و تعالیم ضروری مورد نیاز ذی‌نفعان سلامت جامعه در حوزه سبک زندگی سالم است. در این گفتار ده مورد از الزامات و اولویت‌های فرهنگی در حوزه بحران‌های سلامت، شناسایی و ارائه شده است. تبیین، رهیافت، نهادینه‌سازی، ترویج و تحقق آن‌ها مرهون عزم ملی، تعهد سیاسی، اهتمام حرفه‌ای و مشارکت عمومی ذی‌نفعان (آحاد جامعه) و کنشگران حرفه‌ای است.

۱. **اولویت‌گذاری حیاتی:** ترویج و تعمیم تعالیم و تدابیر فرهنگ‌سازی سلامت در بلایا و بحران‌ها، بر ذمه سیاست‌گذاران راهبردی سلامت است و مرهون تدابیر مبتنی بر شواهد و تصمیمات متقن سیاسی است.

۲. **اولویت‌گذاری راهبردی:** ارتقای سواد و فرهنگ سلامت در حوادث و رویدادهای بحران‌زا، وظیفه سرنوشت‌ساز برنامه‌ریزان نظام سلامت و متولیان نهادهای ملی برنامه‌ریزی سلامت (بویژه نظام آموزشی) می‌باشد.

۳. **ضروری‌سازی حرفه‌ای فرهنگ و فرهنگ‌سازی سلامت،** وظیفه خطیر مجموعه کنشگران آموزش، پژوهش، بهداشت، درمان و توانبخشی سلامت است، که سکان سلامت

**نفوس انسانی، متجلی است: وَ مَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعًا (مائده، آیه ۳۲).**

محمدعلی محقق

استاد جراحی سرطان، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

Mohamad Ali Mohagheghi

Professor of Cancer Surgery, Tehran University of
Medical Sciences, Tehran, Iran

پرستاران، پزشکان و عموم شهیدان سربلند و عزت‌آفرین و
سلحشور وطن که منظومه خدمات و سرگذشت غریبانه ایثار و
شهادت آنان، تربت مطهرشان را تا ابد با بارقه‌های نور به عرش
الهی، متصل ساخته است.

۱۰. در کانون همه خوبی‌ها و سرچشمه همه
فضیلت‌های فرهنگ سلامت، آیات نورانی کلام‌الله
مجید است، که در ستایش محبت‌آفرین و توصیف
شگرف خداوند تبارک و تعالی، در عظمت احیای